NVE
Norges vassdrags- og energidirektorat

Randsfjordforbundet
Rådhuset
2770 JAREN

Vår dato: 07.03.2025
Vår ref.: 202420375-2 Oppgis ved henvendelse
Deres ref.:

NVE avventer vurdering av åpning av vilkårsrevisjon for Dokka-reguleringen i Nordre Land kommune, Søndre Land kommune og Gausdal kommune, Innlandet fylke

Bakgrunn

NVE viser til brev og krav fra Randsfjordforbundet 7.3.2024 som, på vegne av kommunene Gran, Jevnaker, Nordre Land og Søndre Land, har fremmet krav til NVE om revisjon av konsesjonsvilkårene for reguleringen av Dokkavassdraget.

Kravene gjelder revisjon av vilkår i konsesjon gitt ved Kgl.res. av 26.6.1985 for regulering av Dokkavassdraget.

Revisjonens formål

OEDs «Retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragskonsesjoner» av 25.05.2012 ligger til grunn for behandlingen. Vi viser til at hovedformålet med en revisjon er å bedre miljø- og naturforholdene ved å avbøte ulemper og negative virkninger ved utbyggingen. Bestemmelser i konsesjonen om høyeste og laveste regulerte vannstand (HRV og LRV) samt overføringer kommer ikke inn under hva som kan revideres. Revisjonen åpner imidlertid for å vurdere blant annet endring i manøvreringspraksis, minstevannslipp og biotopjusterende tiltak.

Kravene

Alle relevante dokumenter til saken ligger på sakens side NVEs nettside:

www.nve.no/9544/V.

Randsfjordforbundet har stilt krav knyttet til Dokkavassdraget generelt og til manøvreringsreglementet spesielt:

«*Krav til Dokkavassdraget*

- *Konsesjonæren bidrar til samarbeid med regulanten for Randsfjorden for å forebygge skader ved uønskede og ekstreme hendelser, jamfør behovet for forebygging og økt beredskap i møte med endringer i klima.*
- *Konsesjonæren kartlegger nøye konsekvensene av reguleringen for naturen i Dokkavassdraget og Dokkadeltaet, spesielt med tanke på gytende storørret i Dokkaelva, og iverksetter forebyggende miljøforbedrende tiltak når behovet tilsier det.*
- *Konsesjonæren kartlegger hvilke konsekvenser reduseringen av vannføringen i Dokkavassdraget har for flomforebygging og natur langs vassdraget, særlig i flomsonen ved Dokka, og iverksetter forebyggende tiltak bygd på naturbaserte løsninger som ivaretar folk og natur.*
- *Konsesjonæren bidrar økonomisk til årlige fugletellinger ved Dokkadeltaet naturreservat gjennom etableringen av et naturfond som skal ivareta natur og miljø langs en felles vasstreng.»*

«Krav knyttet til manøvreringsreglementet for Dokkavassdraget:

1. Manøvreringsreglementet må hensynta bestanden av storørret i vassdraget og sørge for at gyteplasser blir ivaretatt.

2. Reguleringen av Dokkavassdraget må i større grad samkjøres med reguleringen av Randsfjorden for å forebygge skader fra uønskede hendelser som flom lenger ned langs vassdragsstrengen.

3. Regulanten må sørge for at det er tilstrekkelig målestasjoner for vannføring og nedbørsmengde i vassdraget, og bidra i samarbeid med tilknyttede regulanter til å informere offentlig om status og bakgrunn for ulik manøvrering til enhver tid.»

I NVE og Miljødirektoratets felles rapport om nasjonal prioritering av vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022 (NVE Rapport 49/2013) ble Dokkavassdraget plassert i kategori 1.1 høyere prioritet (revisjons-ID 120 på s. 109). Dette er vassdrag med stort potensial for forbedring av viktige miljøverdier, og med mindre krafttap i forhold til forventet miljøgevinst.

Tiltak som er nevnt i rapporten er minstevannføring/miljøtilpasset driftsvannføring for å forbedre forholdene for fisk/fiske og for å unngå stranding av fisk. Det er videre påpekt at dagens manøvreringsreglement er et prøvereglement og endelig fastsettelse av manøvreringsreglement er til behandling. Det vises i rapporten til at en endelig fastsettelse av reglement sannsynligvis vil ivareta de temaene som er aktuelle for revisjon. Det antas at miljøforbedringer kan oppnås ved endret minstevannføringsregime. Det konkluderes videre med at dersom dette temaet blir ivaretatt igjennom endelig fastsettelse av manøvreringsreglement for Dokkavassdraget kan vassdraget plasseres i kategori 2.2., som innebærer at vassdraget ikke er prioritert for vilkårsrevisjon.

I godkjent regional plan for vannforvaltning i Innlandet og Viken, 2022-2027, er ikke Dokkavassdraget prioritert, verken for vannslipp (vedlegg 2) eller andre tiltak (vedlegg 3).

Om prioritering mellom vassdrag

NVE har i dag mange saker om vilkårsrevisjoner til behandling og må prioritere høyest de vilkårsrevisjonene med miljømål og frister i henhold til gjeldende vannforvaltningsplaner etter EUs vanndirektiv.

Det er særlig vedlegg 2 i godkjenningsbrevene fra KLD som legger føringer for hvilke vassdrag som må få høyest prioritet, og vassdrag med miljømål i 2027 prioriteres før demed miljømål i 2033. Vassdrag hvor miljøgevinsten er antatt som mindre, f.eks. ved at det finnes hjemler i eksisterende konsesjoner til å gjennomføre miljøforbedringer, vil kunne bli prioritert ned.

NVEs vurdering og konklusjon

Vassdragsreguleringsloven § 8 sier at vilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. NVE har praktisert en lav terskel for å åpne revisjonssaker. I den situasjonen vi er i nå, må vi gjøre prioriteringer knyttet til når vi kan ta saker til behandling. Ressurssituasjonen og vannforvaltningsplanene er bestemmende for disse prioriteringene.

I konsesjonen for utbygging av Dokkavassdraget ble det vedtatt et midlertidig manøvreringsreglement med ny vurdering 5 år etter utbygging. Årsaken til dette var blant annet usikkerhet knyttet til reguleringens virkning på fiskeribiologiske forhold og minstevannføringens størrelse.

NVE viser til at Dokkavassdraget først fikk fastsatt et endelig manøvreringsreglement i 2021. Det nye manøvreringsreglementet ble fastsatt med mål om å forbedre miljøforholdene i vassdraget med særlig fokus på storørretens vandring. NVE mener at en rekke av de forholdene som er påpekt i revisjonskravet for Dokkavassdraget allerede er håndtert gjennom fastsettelse av endelig manøvreringsreglement.

NVE viser til at konsesjonen fra 1985 har relativt moderne vilkår. Dette er vilkår som gir hjemmel til å pålegge konsesjonær en lang rekke tiltak, deriblant tiltak som er løftet frem i revisjonskravet. Med noen unntak er det NVE som er ansvarlig for oppfølging av konsesjonsvilkårene. Miljødirektoratet/Statsforvalteren har gjennom naturforvaltningsvilkåret myndighet til å pålegge nødvendige undersøkelser knyttet til ferskvannsbiologi, plante- og dyreliv og friluftsliv. De kan også pålegge kompenserende tiltak som utlegging av gytegrus, fiskeutsetting og andre tiltak som ikke påvirker de hydrologiske eller fysiske forholdene i vassdraget. Dette gjelder blant annet krav om pålegg om ulike undersøkelser, pålegg om utsetting av fisk, krav til habitatforbedrende tiltak, stamfiske, rognplanting og pålegg om tiltak for å hindre spredning av sik fra Dokkfløymagasinet.

Flom var tema i forbindelse med fastsettelsen av det endelige manøvreringsreglement, jf. S. 39-40 i Kgl.res. Vi viser også til skriv fra NVE til konsesjonærer som tydeliggjør deres ansvar ved manøvrering i flomsituasjoner (hhv. 23.5.2005 og 20.11 2012).

NVE vil ikke åpne for en vilkårsrevisjon av reguleringen i Dokkavassdraget nå, men ønsker å prioritere vilkårsrevisjoner i vassdrag med miljømål. Vi viser til at det ikke er fastsatt konkrete miljømål for vassdraget i de godkjente forvaltningsplanene for perioden 2022-2027.

Vi minner om at Miljødirektoratet/ Statsforvalteren har hjemmel i naturforvaltningsvilkårene i konsesjonen 26.7.1985 (vilkårenes post 13) til å pålegge regulanten å gjennomføre enkelte undersøkelser og tiltak på den berørte strekningen for å avbøte reguleringseffekter.

Fordelingen av myndighet er gitt i avtalen av 25.03.2021 om rutiner og samarbeid mellom NVE og Miljødirektoratet/Statsforvalteren.

NVE avventer vurdering om åpning av vilkårsrevisjon for Dokkavassdraget. NVE prioriterer nå vilkårsrevisjoner i vassdrag med miljømål i 2027 og deretter i 2033. NVE kan vurdere saken på nytt etter noe tid.

Med hilsen

Håkon Berg Sundet
fagleder

Eilif Brodtkorb
sjefingeniør

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:
Randsfjordforbundet

Kopimottakerliste:
STATSFORVALTEREN I INNLANDET
INNLANDET FYLKESKOMMUNE

